

"כשהחיים בורחים התיאטרון תופס אותם בזנב" "גטו" מאת י. סובול

המשחק בחיינו מאפשר לנו לדמות את החיים, אך גם לברוח מהם לרגע. לשמור על כללים או להמציא אותם. להפסיד בסיבוב הזה ולנצח בסיבוב הבא. במסגרת בה כל כללי החיים המוכרים הופרו, כל האפשרויות צומצמו, והמשימה היחידה שנותרה היא לשרוד - התברר שכדי לשרוד צריך לחיות, וכשהתברר שהמציאות אינה נותנת טעם לחיים בחרו יחידים וקבוצות לא להסתפק במציאות ולחיות במרחב שמעבר לה [...]. ולו רק למספר דקות, עד שהמסך ירד.

קטע מהמחזה "גטו" מאת יהושע סובול

"ההצגה האחרונה? למה אתה בכלל רוצה לדעת? מה זה חשוב לך? 'תיאטרון בגטו'!... יותר טוב לשכוח... מה אני זוכר? קור, פחד, רעב, את הבושה... זה היה עשרה ימים לפני חיסול הגטו. זאת הייתה ההצגה האחרונה. עוד שאלות? בטח כולם. האולם היה מלא. מה היה לאנשים לעשות? לראות טלביזיה? תמיד היה מלא בהצגות שלנו. כל הכרטיסים נמכרו שבועות מראש. זהו. זה אומר הכול. לא? יותר אין לי מה להגיד. מה?... מה אתה מחטט? אני לא רוצה לדבר על זה. כן! באו לתיאטרון. אנשים היו צריכים למחרת בבוקר לעלות על הרכבת שתוביל אותם למחנות, אז ערב לפני הם

לבשו את הבגדים הכי טובים ובאו להצגה. איך? לצחוק על המוות. היה לנו שיר כזה: 'החברה' לייס יושבים על ערימת גופות / משחקים פוקר עם המוות בצל המשרפות'. חה חה!... מספיק לך? עוד פעם ההצגה האחרונה? נו שוין. בבוקר עוד ישבתי במשרד שלי. 'משרד'... קראתי מחזות. מינו אותי למנהל האמנותי. אתה מבין? אני - 'מנהל'!... הכרזנו תחרות לכתובת מחזה מקורי, מחיי הגטו. אנשים כתבו. למה כתבו? לא יודע! למה אנשים כותבים מחזות! שיהיה תיאטרון! כשהחיים הם לא חיים, אנשים רוצים לראות על הבמה חיים יותר חיים מהחיים. כשהחיים בורחים התיאטרון תופס אותם בזנב.

אלו פלואר ונקטיים יושבי הפלטה כדי לקיים את פגיאתון כצ'אפ'ים ואמנים כאמרת? חן פי פדאבר: מה מניח אלגס? כיצד "גלפס פגיאתון אל פחיים בזנב"?

לודג': קונצרט המאה

את שנת 1941 חתם בית-התרבות בקונצרט ה-100 במניין! קונצרט היובל התקיים ביום האחרון של השנה. הוא היה מוקדש לרסיטל לכינור של ברוניסלבה רוטשטאט, בליווי האמן רידר. בתוכנית: בך, גלזנוב ומוצרט. מלבד 100 קונצרטים, העלה בית-התרבות, אשר נוסד ביום 1 במאוס 85 פעמים הצגות [...] המופע הראשון הוצג 40 פעמים, השני-45. המופע השני ממשיך בהצגותיו. בשנת 1941 התקיימו בבית-התרבות שני מופעים מיוחדים למען הילדים: האחד אורגן בידי מחלקת בתי-הספר בחג פורים, השני - בידי הנהלת משריו, בחודש אוגוסט, בשם: חגיגת הקיץ... למופעים בבית-התרבות האזינו כ-70 אלף צופים. מחירי הכרטיסים היו מ-0.30 מארק עד 1 מארק.

ידיעון 29-31 בדצמבר 1941, כרוניקה של גטו לודג', כרך א', עמ' 318

בוארשה, בקיץ 1942, עם החמרת הטרור הגרמני החליט היודנראט לחנוך גן ציבורי לטובת ילדי הגטו.

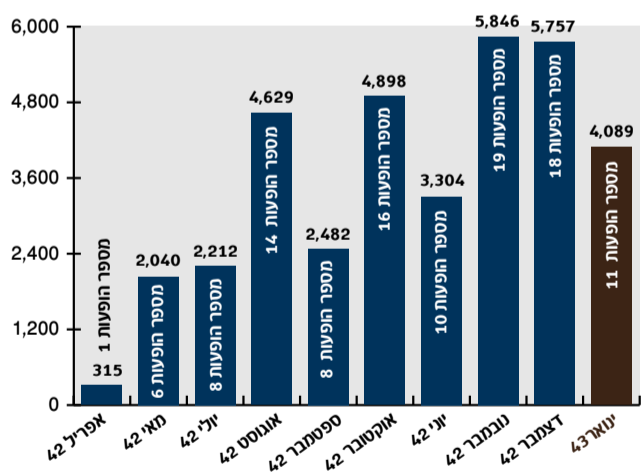
"פתח אדם צ'רניאקוב (יו"ר יודנראט) את הטקס. דבריו הקצרים עוררו התרגשות: 'אלו ימים קשים, אבל עלינו לעמוד איתנים. לא במקרה מגרש המשחקים הזה עומד מול מרכז הקהילה. בכל פעם שנשמע ילדים צוחקים ושרים - נפתח את החלונות כדי שיחדרו הצלילים פנימה. זה ייתן לנו תקווה ואמץ לב להוסיף ולהלחם למען העתיד'."

גוטמן ישראל, יהודי וארשה 1939-1943, גטו, מחתרת. מרד. המכון ליהדות זמננו, האוניברסיטה העברית בירושלים, 1977, עמוד 184

האם בנייה גן לטובת ילדי הגטו? "גלפס פחיים בזנב" במה היא שונה מקיום גיאתון?

סך כל ההופעות 111, סך כל מספר הצופים 35,572

מספר צופים

מחלקת תרבות התיאטרון של הגטו: מספר ההופעות ומכירת הכרטיסים באולם התיאטרון של גטו וילנה בשנת 1942

ב' אפטייין [רשם הגטו], 12.1.43, גטו וילנה

[...] הקור מטיל דכדוך בלב. אני לבדי בבית, הידיים אינן נמשכות לשום דבר. בקושי אני מעביר כך את הזמן עד שמגיע הזמן ללכת לבית-הספר. גם שם קר, אולם בזמן הלימודים נעשה איכשהו חמים יותר.

יצחק רודאשבסקי, יומנו של נער מוילנה, בית לוחמי הגטאות, תל אביב תשכ"ט-1986, עמ' 67

מבא! בגמנה רמז אכך להמקפה נגנה ארזים דרך אפרזיש יופי, שמחה. במה חזר מסיילר אפם המקפה במאבק לשמור על צמח אנוש? חן פי פגלמוד חיר שאין בה מסלוג ארזים דינה אפיהרה. כיצד שמינה חן מסלוג ארזים מבטיחה גם אל חיי פמבולקרים? פוכיח! אל דבריכם מגלך פציטאיים פגליון שלפניכם.

מקהלת ארזים באולווי נגן מבוצר בשטו ורשה ארכיון בית אומי הגטאות

8 במרס 1942

ובכל זאת החיים חזקים יותר מכל דבר אחר. בגטו וילנה מתחיל שוב לפעום דופק החיים. הקונצרטים, שהוחרמו בהתחלה, התקבלו על ידי הציבור. האולמות מלאים. בערבי הספרות האולם לא מסוגל להכיל את מספר הבאים.

יומנו של הרמן קרוק

אפי קרוק, מהו פמדד אכוח פחיים? האם אלג מסכימים עם חמדפ ז?

חיינו בליגון פיומי או באגר אינטרנט של גיאתון באיזכר מלוריקם. כמה פצלוג מקיימור בו בחודש חרופי ממוצ'פ? מפי גפוסר פאולום? האם פגיאתון של גטו וילנה דומה לגיאתון במציאלר "נורמאליג"? פסבינו באמצעלג פטבאפ או פגיאלר פמיזאלי של גטו אודג' - האם רבים מיושבי גטו פגלז אל פגיאתון? אלו סיבול יכולוג אגלוג אדפם שחיינו בסכנה יומיומית אכר אפופעה? פכניספ לגיאתון חלגה כפף. מדולג אנשים בחלו אלום חן כך פלשה שלא פיה אפם כפף אלוכו אגרופוג?

ביומנו משלמש קרוק בביטוי "דופק החיים". בדקו אל מספר פפופלוג אלוך זמן אגל כמה פאנשים פסבאו אכאל אל פפופלוג. מפי פמלמה פפולט בהיי פגטו, מה קורה אקצב פפלימול של דופק פחיים? חיינו ביחידה "דכישל פחיים". מה אומר קרוק חן קיום גיאתון פגטו? אלו, מה שנינה אל דעלג? פנגנוים פטבאפ אינם כוללים חרבי גרבלוג וקונצרטים אלך רק פצלוג גיאתון. פוכיח! מגלך פטבאפ פאנשים באו יגלר מפעם אחר אפעה באיפה חודש פיהפ כמה פפפזלוג פגלדוג פיהרג? איפה אחוז מיושבי גטו צפה בה? פאולומג פמאליים חייבו פפמנה כרטיסים מראש כפי שמעיד פמחפפה מה חרם פאנשים אפמיין כרטיסים מראש כשאינם יודעים מה ידו יום?

